

MOORD STAD

DANIEL M. VAN DOORN & EVERT VAN DER ZOUW

MOORD STAD

EEN BLOEDSPOOR DOOR UTRECHT

JUST
PUBLISHERS

Auteurs Daniel M. van Doorn & Evert van der Zouw
Copyright © 2021 Daniel M. van Doorn &
Evert van der Zouw | Just Publishers BV
Uitgever Hans van Maar

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt,
door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestanden of op welke
andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
Just Publishers BV.

*No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint,
microfilm, digital files or any other means, without written permission from
Just Publishers BV.*

Omslagontwerp Ben Gross
Opmaak Studio Spade, Voorthuizen
Redactie Tekstbureau Tempelier
Productie Hanzeboek

ISBN 97890 8975 493 6

NUR 339

WWW.JUSTPUBLISHERS.NL

INHOUD

Voorwoord	7
Verantwoording	11
1. Binnenstad	13
2. West	40
3. Noordwest	68
4. Overvecht	101
5. Noordoost	131
6. Oost	161
7. Zuid	192
8. Zuidwest	210
9. Leidsche Rijn	240
10. Vleuten-De Meern	248
Geraadpleegde bronnen	268

*‘Veel meer dan tien wijken,
die naar de Dom kijken’*

*– Jan van Piekeren –
Ik kom uit Utereg (2020)*

VOORWOORD

Ik zie ze nog zitten in de Utrechtse rechtbank. Het is april 2013 en een maand daarvoor ben ik begonnen als stagiair bij het *AD Utrechts Nieuwsblad*. Het leven van een stagiair bij een krantenredactie kan leuk zijn, zolang je er zelf wat van wil maken. Alles is mogelijk. En dus ook het volgen van een strafproces. Voor me zit Ghoulam A., voorovergebogen over zijn tafel. Hij wordt ervan verdacht de 20-jarige Royston uit Amsterdam te hebben doodgeschoten na een verkeerd gelopen drugsdeal.

Wat er op die fatale avond in juli 2012 allemaal is gebeurd in een flatwoning aan de Falkdreef in de Utrechtse wijk Overvecht, komt tijdens de rechtszaak uitgebreid aan de orde. Drie jonge Amsterdammers stapten die dag in de auto en reden naar Utrecht om een kleine partij hasj te kopen: vijftien kilo. Als het op betalen aankomt, gaat het mis. De Amsterdammers trekken een vuurwapen en eisen de sleutels en de telefoons van de vier mannen in de flatwoning. Ook werden ze vastgebonden. Maar niet goed genoeg. Want hoewel de deur op slot werd gedaan en de mannen werden opgesloten, konden ze wel een vijfde handlanger, die buiten stond te wachten, waarschuwen door uit het raam te schreeuwen. Het is Ghoulam. Ook hij schreeuwt, terwijl hij zijn vuurwapen richt op de mannen die het portiek uit komen rennen: 'Ga liggen. Ga liggen!'

Buiten spelen er nog kinderen op straat als er, zoals de officier van justitie het zou noemen, 'een wildwest-situatie' ontstaat. Over en weer worden kogels afgevuurd. Eén van de Amsterdammers wordt geraakt en stort ter aarde. Het is Royston, die overlijdt. Ook zijn

maten schieten hun vuurwapens leeg. Een van die kogels raakt Ghoulam in zijn bovenbeen. Wie als eerste is gaan schieten en of er sprake is van noodweer, is tijdens de rechtszaak de grote vraag. Het eindigt uiteindelijk in lange gevangenisstraffen voor alle betrokkenen. Saillant detail is nog dat de plek waar de *ripdeal* plaatsvond, de woning betreft van een *PvdA*-raadslid. Zijzelf was op vakantie, maar had de sleutels van haar flat uitgeleend aan een familielid. 'Hij stond niet bekend als een crimineel. Ik wist niet dat hij niet te vertrouwen was. Het contact heb ik direct verbroken.'

In de jaren die volgden, zou het niet bij deze zaak blijven. Na mijn studie treed ik in dienst bij het *AD Utrechts Nieuwsblad* en ga me steeds meer toeleggen op moord en doodslag.

In september 2017 komt de 25-jarige Anne Faber niet thuis na een fietstocht in de regio. Nog diezelfde avond slaat haar familie groot alarm. In de dagen erna zal haar vermissing uitgroeien tot een zaak waarbij de volledige landelijke pers zich concentreerde op de zoektocht. Vanuit het hele land trekken mensen naar de omgeving van Soest, om daar samen met politieteamen en het leger te zoeken naar een spoor van Anne. Al snel lijkt het erop dat Anne niet gevonden zal worden. Haar tas en haar fiets worden op twee verschillende plekken ontdekt, buiten de route die Anne had gefietst.

Na ruim een week intensief zoeken is Anne nog niet gevonden. In de week van haar vermissing heb ik nog niet over de zaak geschreven. En hoewel haar vermissing in 'ons gebied' plaatsvond, is onze krant niet 'leidend' in de berichtgeving vond onze chef nieuwsdienst. Nu ik net een weken durend onderzoek naar een frauduleuze taalschool had afgerond, heb ook ik mijn handen vrij. Diezelfde dag meldt de politie een doorbraak in het onderzoek. Een man met een zedenver-

leden was aangehouden in een kliniek in Den Dolder. Nog diezelfde avond konden collega Ivar Penris en ik de primeur brengen dat het ging om Michael P. Vanaf dat moment liet de zaak mij niet meer los. Ik doe onderzoek naar de kliniek waar hij verbleef en schrik van de misstanden, de bezuinigingen en de problemen die er toe leidden dat Michael onder invloed van drank en drugs kon toeslaan. Uiteindelijk leidt mijn onderzoek tot een boek.

De zaak die de meeste impact heeft – en waar ik nog heel veel aan terugdenk – is de aanslag op de sneltram in maart 2019. Een dag die bij veel Utrechters nog steeds, en waarschijnlijk voor altijd, in het geheugen gegrift staat. Wat begon als een rustige maandagochtend, verandert al snel in de meest hectische dag die ik als verslaggever heb meegemaakt. ‘Yelle, wil jij even opletten? Er is een traumahelikopter opgeroepen in de buurt van het 24 Oktoberplein,’ riep de nieuwschef van zijn bureau naar het mijne. Dat wilde ik wel. Ik was toch al scherp, want die afgelopen zaterdag was in Amstelveen een bekende crimineel in zijn huis zwaargewond geraakt na een aanslag op zijn leven. In het milieu werd gekeken naar Utrechtse groeperingen. Een wraakactie in het Utrechtse was dan ook iets om rekening mee te houden.

Al snel roept de chef dat er een tweede traumahelikopter is opgeroepen. Voor mij het teken om snel te vertrekken. De redactie van het *AD Utrechts Nieuwsblad* is gevestigd op het Vredenburg in de binnenstad, op ongeveer tien minuten afstand van het 24 Oktoberplein. Ik ben er sneller, ook al omdat ik overal door rood fiets om er zo snel mogelijk te zijn. Tegelijkertijd probeer ik bronnen bij de politie te bellen om erachter te komen wat er aan de hand zou zijn. Maar al snel bekruipt me het gevoel dat het wel eens iets anders zou kunnen zijn dan een wraakactie in het criminele milieu. Een collega stuurt me het bericht dat de terreureenheid van de politie was opgeroepen.

En het valt me op dat er opvallend veel politiehelikopters boven de stad cirkelen. Meer dan bij een ‘gebruikelijke’ liquidatie.

Eenmaal bij het 24 Oktoberplein aangekomen, zet ik mijn fiets aan de kant en tracht de situatie in ogenschouw te nemen. Wat zie ik eigenlijk?

Een tram die ogenschijnlijk plotseling tot stilstand is gekomen. Veel ambulancemedewerkers. Heel veel politie. En veel mensen die op afstand staan te kijken. Als verslaggever probeer je zo snel mogelijk dichterbij te komen om erachter te komen wat er is gebeurd. Al heel snel begrijp ik dat iemand in de tram plotseling het vuur had geopend en er daarna vandoor zou zijn gegaan. Een politiebron, die ik kort daarop aan de telefoon had, bevestigt dat. Ik bel mijn chef en vertel hem wat ik heb gehoord. Daarna verstuur ik een tweet, die honderden keren wordt gedeeld.

Die maandag was een dag vol angst, geruchten, nieuwe ontwikkelingen, een klopjacht, verdriet en uiteindelijk de aanhouding van Gökmen T. Over de dader hebben mijn collega's en ik pagina's vol geschreven. In 2020 ontvingen we voor dit werk *De Tegel*, de belangrijkste journalistieke prijs van Nederland. Verderop in dit boek leest u meer over Gökmen T. en de aanslag die hij pleegde.

En dat niet alleen. U komt ook meer te weten over moorden die een rol spelen in het *Marengo*-proces rond Ridouan T. en zijn bende. Moordonderzoeken waarover ik voor het *AD* uitgebreid heb geschreven. Er komen ook talloze zaken aan het licht waarover ik nooit geschreven heb, waarover ik nooit had gehoord.

Dat maakt dit boek bijzonder.

Daarom wens ik u, net als ik dat had, heel veel leesplezier toe!

Yelle Tieleman

VERANTWOORDING

Iemand opzettelijk van het leven beroven is een van de zwaarste vergrijpen die het Wetboek van Strafrecht kent. Een mens heeft fundamentele rechten, waarvan het recht op leven het voornaamste is. Het ontnemen van het leven kan dan ook rekenen op hoge straffen. De rechter kan de hoogst mogelijke tijdelijke celstraf of zelfs een levenslange gevangenisstraf opleggen.

De motieven van daders zijn uiteenlopend. Iemand kan door angst en wanhoop een vertroebeld realiteitsbeeld creëren, waardoor de dood van een ander de enige uitweg lijkt. Maar ook blinde woede, ziekelijke jaloezie of een geestesziekte kan mensen drijven tot de gruwelijke daad.

Naast emotionele motieven zijn ook financiële motieven denkbaar. Met de opkomst en ontwikkeling van de georganiseerde misdaad is het geweld toegenomen. De dreiging mét en het gebruik ván geweld heeft zich als vaste 'waarde' genesteld in criminele organisaties.

Het opzettelijk doden gaat in de meeste gevallen gepaard met geweld. Hierdoor laat het diepe sporen na bij betrokkenen en nabestaanden. De plotselinge dood van hun dierbare ontnemt ze vaak de kans om op gepaste wijze afscheid te nemen. Zoiets kerft een onherstelbare diepe kras in de ziel.

De stad Utrecht is door de jaren heen geregeld decor geweest van moord en doodslag. De drama's voltrokken zich achter de voordeuren en in openbare ruimtes, ook vloeide het bloed publiekelijk door de voegen van de straatklinkers. Alle tien de wijken die samen Utrecht vormen, hebben macabere kruisjes van moord en doodslag staan op hun eigen plattegrond.

'Stropdas, klewang, zakdoek, elektriciteitssnoer, kettingslot, zand, klauwhamer, vuur, betonbeitel, bijl, stenen sierkip.' Het lijken woorden zonder samenhang. Toch hebben ze allemaal één ding gemeen: het zijn moordwapens.

In de handen van een moordenaar hebben ze in Utrecht een mens gedood.

In dit boek nemen wij de lezer mee langs de tien wijken van de stad en beschrijven chronologisch enkele spraakmakende moordzaken. Het was niet mogelijk om alle moordzaken op te nemen, we hebben er een aantal geselecteerd. De zaken brengen de lezer terug in het verleden. Hierdoor is deze lugubere reis ook een tijdreis door de stad Utrecht.

Wij zijn ons bewust van het feit dat er grote verschillen zijn tussen de juridische termen moord en doodslag. Zaken waarin de dader veroordeeld is voor doodslag, of zelfs zware mishandeling met de dood als gevolg, hebben we ook meegenomen in *Moordstad*. In het boek *Crimineel Utrecht* (2018, Just Publishers) hebben wij al enkele spraakmakende moordzaken beschreven. Die moorden hebben wij in deze publicatie buiten beschouwing gelaten.

Welkom in *Moordstad*.

Het boek met de gitzwarte stadsgeschiedenis van het ogenschijnlijk zo rustige Utrecht.

Daniel M. van Doorn & Evert van der Zouw.

Voor dit boek hebben wij alle traceerbare betrokkenen benaderd. Indien u niet benaderd bent en hier wel behoefte aan heeft, kunt u contact opnemen via de uitgever.

1

BINNENSTAD

De oudste wijk van Utrecht is de historische binnenstad. De wijk ligt grofweg gezegd binnen de karakteristieke Stadsbuitengracht (weer volledig rond sinds 11 september 2020). Op eenzame hoogte heeft men, vanaf de majestueuze Domtoren, zicht op de unieke werfkelders, het grootste treinspoorknooppunt van Nederland en het Academieggebouw waar in 1579 de Unie van Utrecht werd ondertekend. Maar de binnenstad kent ook een duistere historie. Door de eeuwen heen vormde de wirwar van straten en steegjes het decor voor talloze moorden.

Slachtoffer: Adrianus Stavast (21)

Dader: Hendrik Fekken (22)

Plaats delict: Mineurslaan

Pleegdatum: donderdag 7 februari 1889

Moordwapen: knipmes

Het is 7 februari 1889, een koude donderdagavond. Zo'n avond dat mensen de warmte zoeken in een van de vele bruine kroegen in de Utrechtse binnenstad. Dit geldt ook voor een 21-jarige soldaat. Hij kent de straten en steegjes op zijn duimpje, dus de juiste kroeg vinden is geen kunst. Toch keert hij voor middernacht al terug op de kazerne. Enigszins vermoeid duikt hij op zijn brits en dommelt weg onder de groene dekens. Morgen roept de plicht weer.

De jongeman is Adrianus Stavast jr. Hij is geboren in Culemborg, waar zijn vader arbeider in een steenfabriek was. Nadat de man vroeg overleed, verhuist Adrianus met zijn moeder naar Utrecht. De twee nemen hun intrek in een huis op Notenbomenlaan 74.

Zoals alle jongemannen van zijn leeftijd moet ook Adrianus opkomen voor de vervulling van zijn militaire dienstplicht. Hij wordt mineur eerste klasse in kazerne *Damlust* aan de Mineurslaan. Het is in deze kazerne dat Adrianus die avond in slaap valt.

Plotseling klappt de deur open. De iets oudere korporaal Hendrik Fekken uit Vlagtwedde komt ook terug van een avondje stappen. Bedwelmd door sterke drank zoekt hij de wegdommelende Adrianus op, en vraagt hem om verder met hem op stap te gaan. Deze antwoordt dat hij daar geen zin in heeft omdat hij wil gaan slapen. Hier neemt de beschonken Hendrik geen genoegen mee. Hij blijft aandringen en er volgt een woordenwisseling tussen de dronken korporaal en de vermoeide mineur.

Hendrik blijft Adrianus net zo lang plagen en sarren, totdat er ruzie ontstaat. Hij daagt Adrianus uit om mee naar buiten te gaan, om het uit te vechten. Hier heeft de slaperige soldaat al helemaal geen trek in, maar uiteindelijk staat hij toch op. Hij trekt wat kleren aan en loopt met de korporaal mee, over de binnenplaats van de kazerne.

Voor de ingang van de soldatenkantine aangekomen, trekt de aangeschoten korporaal plotseling zijn knipmes en steekt Adrianus in zijn nek. De jongen grijpt naar zijn hals en zakt langzaam in elkaar. De schildwacht die voor de kazerne staat, hoort het slachtoffer schreeuwen en schiet te hulp. Hij probeert de gewonde Adrianus naar de wacht te brengen, maar deze zakt al op de grond. Hij spreekt nog de vrome woorden: *'Heer, wees mij genadig'*.

Twee adjudanten en wat onderofficieren proberen hem nog te hel-

pen door bloed uit zijn mond te verwijderen. Ze brengen de slap geworden soldaat vlug naar het militair hospitaal. Daar constateert de dienstdoend arts dat het voor hulp helaas te laat is, de soldaat is overleden. Adrianus werd 21 jaar.

Korporaal Hendrik is na de steekpartij snel in zijn bed gaan liggen. Hij doet of hij slaapt en niets met het voorval te maken heeft. De legerleiding heeft meteen een onderzoek ingesteld. Groepen soldaten lopen door de kazerne, op zoek naar een spoor van degene die Adrianus heeft doodgestoken.

Op het moment dat ze bij het bed van Hendrik komen, doet die alsof hij niets merkt. Wanneer ze hem wekken, reageert hij verrast en doet als of hij niet begrijpt waarom ze hem wakker maken. Ontkennen heeft echter helemaal geen zin. Hij zit onder het bloed en een sergeant vindt het steekwapen onder zijn bed. Nadat de toegesnelde schildwacht getuigt dat hij Hendrik met het slachtoffer ruziënd in de richting van de kantine had zien lopen, wordt de korporaal gearresteerd.

Hendrik verklaart aanvankelijk zich niets te kunnen herinneren van de ruzie tussen hem en soldaat Adrianus Stavast. Hij weet ook niet meer wat hij op de binnenplaats heeft gedaan en zegt dat het zeker niet zijn plan was geweest om iemand te doden. Het voorval grijpt hem sterk aan en hij verzoekt of de hele affaire zo voorzichtig mogelijk aan zijn vader kan worden medegedeeld. Vader Fekken is immers hoofdonderwijzer in Groningen en heeft in deze functie een reputatie hoog te houden. Over hoe de boodschap aan de alleenstaande moeder van de overleden Adrianus moet worden overgebracht, heeft de dader het niet.

Hendrik wordt op maandag 8 april dat jaar door de krijgsraad in Arnhem schuldig bevonden aan mishandeling, gepleegd met voorbedachten rade, welke de dood ten gevolge heeft gehad. Hij wordt

hiervoor veroordeeld tot een gevangenisstraf van negen jaar en ‘vervallen van de militaire stand’. Hendrik en zijn raadsman zijn het hier niet mee eens en gaan in hoger beroep.

Op woensdag 5 juni 1889 behandelt het *Hoog Militair Gerechtshof* in Utrecht dit hoger beroep. De advocaat van Hendrik is van mening dat zijn cliënt niet met voorbedachten rade Adrianus doodstak en dat hij bovendien onder invloed van sterke drank verkeerde. Daarom pleit hij voor clementie en een verzachting van het vonnis.

Twee weken later gaat het gerechtshof hierin mee en oordeelt dat Hendrik niet met voorbedachten rade zou hebben gehandeld. Hij wordt veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf, wegens mishandeling de dood ten gevolge hebbende.

Na zijn detentie keert Hendrik terug naar zijn geboortegrond, trouwt en krijgt een aantal kinderen. Hij overlijdt op 24 augustus 1959 in Groningen op de hoge leeftijd van 91 jaar. Hij werd 70 jaar ouder dan de jonge soldaat, die hij in een dronken bui met zijn dienstmes doodstak. De overleden mineur Adrianus Stavast wordt omschreven als ‘een braaf en oppassend jongmens’. Reden te meer om hem niet in de vergetelheid te doen raken.

Slachtoffer: Wilhelmina Clasina van Zwol (51)

Dader: Henderikus Michielsen (53)

Plaats delict: Herenweg

Pleegdatum: vrijdag 29 november 1889

Moordwapen: mes

Het leven lacht Wilhelmina Clasina van Zwol niet toe. Toen ze op 22 mei 1838 in Utrecht ter wereld kwam, was dat als dochter van een alleenstaande vrouw. Ze groeide op zonder vader, zonder een man die haar kon weggeven toen ze in de herfst van 1863 in het huwe-

lijk trad met Anthonie van der Kuip. Lang kon Wilhelmina niet van haar huwelijk genieten, haar man stierf op jonge leeftijd.

Het tijdstip lijkt te keren wanneer Wilhelmina de gepensioneerde militair Henderikus Michielsen uit Sneek leert kennen. Ze vindt opnieuw het geluk. De twee trouwen op 29 oktober 1872 in haar geboortestad en vestigen zich in een leuke woning aan de Herenweg nummer 55. Haar man heeft een goede baan als schrijver bij de *Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen* (SS) in Utrecht. Het lijkt haar voor de eerste maal in haar leven voor de wind te gaan.

Helaas zal ook het tweede huwelijk van Wilhelmina niet gelukkig blijken. Na een aantal jaren verslechtert de relatie tussen het tweetal. Henderikus is met grote regelmaat onder invloed van sterke drank en heeft dan een kwade dronk over zich. Omdat de echtelieden het soms niet meer met elkaar kunnen uithouden, maar toch ook geen punt achter hun huwelijk willen zetten, leven de partners al enige weken gescheiden van elkaar. Een 'lat-relatie', nog voordat de term was uitgevonden.

Henderikus ervaart het gescheiden leven van zijn vrouw als gezichtsverlies en verzoekt haar meerdere malen om het tóch nog eens samen te proberen en weer onder één dak te gaan wonen. Hierop antwoordt Wilhelmina elke keer afwijzend. Henderikus kan moeilijk met de situatie omgaan. Hij verkondigt herhaaldelijk in het openbaar dat het gedrag van zijn vrouw verre van onberispelijk is. Het is een kwestie van tijd tot de alcoholverslaafde, voormalige militair ontvlamt. Door een combinatie van woede, wanhoop en jaloezie gaat hij over tot een gruwelijke daad.

Op de vroege vrijdagochtend van 29 november 1889 staat Henderikus stilletjes in een slijterij in de Doornboomstraat. Hij draalt wat en